

De kracht van goede voorbeelden

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over goede voorbeelden. Augustinus nam een voorbeeld aan kluzenaars. Hij ontzegt zichzelf alles (ook privébezittingen), maar houdt contact met de wereld.
Bronvermelding	Proos, J.P. (2010) De kracht van goede voorbeelden. In: Aan de slag met Augustinus, Bronnen van inspiratie - deel 2 (pp. 62-65) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hart
Plaatsingsdatum	2010
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Inspireren, kluzenaar

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevenden*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 15 De kracht van goede voorbeelden

Iedereen heeft wel een persoon die je als goed voorbeeld ziet. Je wordt geïnspireerd door die persoon en je probeert diegene na te volgen. Dat is een mooi en goed aspect van het hebben van goede voorbeelden. Bij het vertellen over goede voorbeelden is het nadeel dat juist het bijzondere of extreme element centraal gaat staan. Het gevaar is dat je een eenzijdig beeld gaat proberen na te leven, maar dat je er dan achterkomt dat je nooit zo ver zult komen als het gestelde voorbeeld. In de tijd van Augustinus stelde men kluizenaars als goede voorbeeld. Men bewonderde hen omdat zij alles ontzegd hadden en de wereld ontvlucht waren. Ook Augustinus zag kluizenaars als goed voorbeeld. Hij volgt ze in zoverre na dat hij zich alles ontzegt, ook zijn privébezittingen. Maar hij houdt wel contact met de (hele) wereld.

VI Het verhaal van Ponticianus over twee hovelingen, die de wereld vaarwel zegden.

Ik zal verhalen, hoe Gij mij hebt bevrijd uit de banden van het verlangen naar zinnelijke liefde, in welke ik zo vast geboeid lag, en uit de slavernij van wereldse bezigheden, en Uw naam belijden, o Heere, mijn Helper en mijn Verlosser. Ik deed mijn gewone bezigheden met toenemende onrust en dagelijks zuchtte ik tot U, en ik bezocht Uw kerk, zo dikwijls mijn bezigheden, onder wier gewicht ik zuchtte, mij daartoe de tijd lieten. Alypius was bij mij, die, nadat hij voor de derde maal rechtskundig raadsman geweest was, nu vrij was van rechtsgeleerden arbeid en wachtte op mensen, aan wie hij wederom voor geld zijn raad kon geven, zoals ik voor geld de welsprekendheid schonk, wanneer die tenminste door onderwijs verleend kan worden. (...) Hij handelde daarbij echter zeer verstandig door zich te hoeden voor kennismaking met mensen, die groot waren in deze wereld, en daardoor elke onrust te vermijden in zijn geest, die hij vrij wilde houden om zoveel mogelijk uren ter beschikking te hebben om op het gebied van de wijsheid iets te onderzoeken of te lezen of te horen.

Op zekere dag dan, toen Nebridius, ik herinner me niet meer om welke reden, afwezig was, kwam bij ons, Alypius en mij, thuis een zekere Ponticianus, een landgenoot, in zoverre hij geboortig was uit

Afrika, die een hoge betrekking aan het hof bekleedde, en wilde het een of ander van ons. Wij gingen zitten om met elkaar te spreken. En toevallig zag hij op een speeltafeltje, dat voor ons stond, een boek liggen: hij nam het op, opende het, en vond, klaarblijkelijk tegen zijn verwachting, de apostel Paulus: want hij had gedacht een of ander boek aan te treffen op het gebied van het vak, dat ik geregeld beoefende. Toen echter zag hij mij glimlachend aan en sprak, terwijl hij mij gelukwenste, er zijn verwondering over uit, dat hij zo onverwacht dat boek en wel alléén dat boek voor mij liggend had aangetroffen. Want hij was een christen en een gelovige en dikwijls wierp hij zich voor U, o onze God, op de knieën in de kerk om herhaaldelijk en langdurig tot U te bidden. En toen ik hem meedeelde, dat ik aan het lezen van die geschriften zeer grote zorg besteedde, ontstond er een gesprek, waarin hij vertelde van Antonius, een Egyptische kluizenaar, wiens naam buitengewoon beroemd was onder Uw dienaren, maar ons tot dat ogenblik geheel onbekend. En toen hij dat hoorde, ging hij door over dat onderwerp en maakte ons, die niets van hem afwisten, met die grote man bekend, terwijl hij zijn verwondering uitsprak over die onkunde van ons. En wij stonden verstomd, toen we hoorden van Uw wonderen, die in het rechte geloof in Uw katholieke kerk nog zo kort geleden, ja bijna in onze tijd hadden plaats gegrepen, en die door de beste getuigenissen gestaafd werden. Allen verwonderden wij ons, wij over de grootheid van die gebeurtenissen, hij daarover, dat wij er niets van gehoord hadden.

En daarop kwam hij te spreken over de vele kloosters en hun gewoonten, die U tot een welriekende reuk zijn en de vruchtbare vlakten van de woestijn, waarvan wij niets wisten. Ook te Milaan was een klooster, vol van goede broeders, buiten de stadsmuren onder het toezicht van Ambrosius, en wij wisten het niet. Hij ging door en sprak verder, en wij zwegen in gespannen aandacht. En zo gebeurde het, dat hij vertelde, dat hij op zekeren tijd met drie vrienden te Trier, terwijl de keizer in beslag genomen werd door de voormiddagspeelen in de circus, uitgegaan was om te wandelen in het park, dat aan de muren grensde, en dat daar, zoals toevallig het gezelschap zich verdeeld had, één met hem meeding en de beide anderen evenzo afzonderlijk samen een andere kant uitgingen. Die beiden nu waren, al dolend, terecht gekomen bij een hut, waarin enige dienaren van U woonden, armen van geest, welker het koninkrijk van de hemel is en

daar hadden ze een boek gevonden, waarin het leven van Antonius beschreven was. En een van hen begon dat te lezen en werd door bewondering aangegrepen en geraakte in vuur, en onder het lezen kwam de gedachte bij hem op om een dergelijke levenswijze aan te grijpen en de dienst van de wereld vaarwel te zeggen en U te dienen. Zij nu behoorden tot hen, die men de keizerlijke koeriers noemt. Toen, plotseling vervuld van heilige liefde en in ingetogen schaamte toornig op zichzelf, richtte hij zijn ogen op zijn vriend en zei tot hem: „Zeg me, bid ik u, welk doel trachten wij met al die moeite en inspanning van ons te bereiken? Wat zoeken we? Waarom zijn we in dienst? Kunnen we aan het hof iets hogers bereiken, dan dat we tot de vrienden van de keizer behoren? En wat is daar niet onbestendig en vol van gevaren? En door hoeveel gevaren moeten we niet heen om telkens weer tot een nog groter gevaar te komen? En wanneer zal dat zijn? Maar een vriend van God, kan ik, als ik wil, nu terstond worden.” Zo sprak hij en onrustig, als het ware door de barensweeën van een nieuw leven, wendde hij zijn ogen weer op de bladzijden: en hij las en werd inwendig veranderd, waar Gij het zaagt, en zijn geest maakte zich los van de wereld, zoals weldra bleek. Want terwijl hij las en de golven zijns harten op en neer deed gaan, sprak hij nu en dan bij zichzelf en wikte en woog en nam zijn besluit ten beste en, terwijl hij reeds de Uw was, zei hij tot zijn vriend: “Ik heb me reeds losgemaakt van die verwachting van ons en besloten God te dienen en daarmee vang ik aan op dit ogenblik en op deze plaats. Indien gij geen lust hebt, mij na te volgen, weerstreef mij dan in ieder geval niet.” Hij antwoordde, dat hij bij hem bleef als deelgenoot aan zo'n loon en in zo'n dienst. En terwijl ze nu beiden de Uw waren, bouwden zij een toren met voldoende middelen, die daarin bestonden, dat ze al het hun verlieten en U volgden. Toen kwamen Ponticianus en zijn metgezellen, die in een ander deel van het park wandelden, hen zoekend, op dezelfde plaats en toen ze hen vonden, spoorden ze hen aan om terug te keren, omdat de dag reeds aan 't dalen was. Maar zij deelden hun besluit en voornemen mee, vertelden, hoe zo'n verlangen in hen opgerezen en versterkt was en verzochten hun, hun niet lastig te vallen, wanneer ze zich zelf niet bij hen wensten aan te sluiten. Maar zij, nog geheel dezelfde als tevoren, weenden wel over zichzelf, zoals hij zei, wensten hun op vrome wijze geluk en bevalen zich in hun gebeden aan; en hun hart als het ware over de grond meeslepend gingen zij terug naar het paleis, maar de anderen hun

hart hechtend aan de hemel, bleven in de hut. En zij hadden beiden een bruid: en toen deze hoorden, hetgeen geschied was, wijdden ook zij U hun maagdom.

Vragen:

1. Kun je zelf voorbeelden noemen die geweldig inspirerend voor je zijn geweest in je persoonlijk leven of in je werk voor de klas?
2. Een spreekwoord zegt: "Woorden wekken, voorbeelden trekken". Kun je dat ook van toepassing laten zijn in je klas?
3. In het klassieke doopformulier wordt gesproken over 'de wereld verlaten'. Wat wordt daarmee bedoeld? Wat is het verschil met de kluizenaars die de wereld vaarwel zeiden?
4. Er is een gezegde dat een christen wel ín de wereld is, maar niet ván de wereld. Wat kun je met dit gezegde voor de identiteit van het christelijk onderwijs?
5. Hoe probeer jij een goed voorbeeld te zijn voor je leerlingen?